

Internete girenimizde nämüçin gerek däl zatlary alýarys?

Category: Kitapcy, Psihologiya, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Internete girenimizde nämüçin gerek däl zatlary alýarys?

MAHABAT PROFESSORY DÜŞÜNDIRDI: INTERNETE GIRENIMIZDE NÄMÜÇIN BIZE GEREK DÄL ZATLARY ALÝARYS?

«Yzygiderli diýen ýaly her hili adamdan gelýän dürli görnüşdäki tekstleri, fotosuratlary, wideoýazgylary gözden geçirýärsiñiz». TikTok, Instagram, YouTube ýaly ulgamlaryň aň taýdan iň iriziji platformalardygy aýdylýar. (**Pixabay**)

ABŞ-nyň Tennessee uniwersitetinden Mettýu Pittman ulanyjylaryň sosial mediýa girende özlerine asla gerek däl zatlary satyn almaklarynyň sebäbini düşündirdi.

«Gizmodo»-da bu boýunça makala bilen çykyş eden Pittman «Sosial mediýanyň adamyň özünü alyp barşyna nähili täsir edýändigi hakda soňky geçiren synaglarymyza görä, aň taýdan ýadaw bolanymyzda paýlaşylan maglumatlardaky köp sanly laýkdan täsirlenme ähtimallygymyz has ýokary» diýýär. Pittmanyň pikiriçe, şeýle ýagdaý ulanyjylaryň mätäçlik duýmaýan ýa-da hiç hili soramaýan harytlarynyň mahabatlaryny ýükläp almagyna sebäp bolýar.

GIZMODO

Alym 2022-nji ýylyň ahyrlarynda kärdeşi Erik Haleý bilen bile

dürli psihiki ýükleriň astyndaky mahabatlada nähili garşylyk berilýändigini anyklamak üçin 18-65 ýaş aralygyndaky ABŞ-lylar boýunça synag geçirip görüpdi. Gürrüni gidýän synaglatda gözegçilige alnan topara diňe mahabatlara seretmek tabşyryldy. Ikinji topara dokuz basgaňcakly sany ýat tutmak we yzyndan mahabata seretmek tabşyryldy. Üçünji toparam Instagramda 30 sekuntlap güýmenenden soñ mahabata göz aýlapdy.

Geçirilen birinji barlagda nahar mahabaty, ikinji gezekde doñdurma, üçünji gezekde kofe däneleriniň mahabaty ulanyldy. «Mahabatyň fotosuraty we aşagyndan geçýän ýazgysy toparlaryň hemmesi üçinem birmeňzeşdi, diňe laýk sany manipulirlenipdi» diýýän Pittman sözlerini şeýle dowam etdirdi:

«Gatnaşyjylar ýüzlerce ýa-da müňlerce laýk toplan çem gelen mahabatlary gözden geçirdi».

Pittman synaglara gatnaşan adamlardan bir harydy nämüçin satyn almakçy bolýandygyny-da düşündirmegi sorandyklaryny aýtdy. Soňa görä hem gözegçilik toparyndakylar nämäni saýlap alan bolsa, muny mantykly jogaplar bilen düşündirip bilyärdi. Mysal üçin, biri «mahabatlardaky doñdurmanyň tagamyny barlap göresim geldi» diýse, ýene biri «Mahabaty göwnüme ýarady. Ýonekeý we arassa. Derrew tema girişýär» diýen ýaly tutaryklary öñe sürüpdi. Beýleki bir ýandan aňy beter ýadaw, meselem, Instagramda 30 sekunt aýlaň-çaýlaň eden ulanyjylaryň köplench manysyz jogaplar berýändigi anyklandy.

Käbirleri «nahar» ýa-da «gap-çanak» ýaly ýeke sözlük jogaplary berse, käbirleri-de «Suratda söz köp we manylyja eken» diýip, mahabatlardan has ýüzleyý formada täsirlenendiklerini gözümüziziň öňüne sereşläp goýupdylar.

Learning Science

for Instructional Designers

From Cognition to Application

bisnayru.com

Hünärmenler şeýle psihiki gowusgynszlyk ýagdaýyny «kognitiw aşa ýüklenme» diýip atlandyrýar.

«Sosial mediýany ulanmak sizi şeýle ýagdaýa salýar, çünki yzygiderli ýagdaýda her hili adamdan gelýän dürli görnüşdäki tekstleri, fotosuratlary, wideoýazgylary gözden geçirýärsiñiz» diýyän Pittman sözünü şeýle dowam etdirýär:

«Ähli sypjyklyk we baha berme özümizi süllümbaý ýadaw duýmagymyza sebäp bolýar».

Pittman «Müsderiler sosial mediýadan oýlanyşyksız görnüşlerde nähili täsirlenýändigine düşünip, has ünsli we oýlanşykly hereket edip bilerler hem-de almaga zerurlygy ýok ýeke suw çüýşesini-de satyn almaz» diýip, sözünü üstüni ýetirýär.

The Independent, Gizmodo, Instructional Science.
Taýýarlan: Çaqla ÜREN.

Duşenbe, 01.05.2023 ý. Psihologiya